

ANTALYA'DAKİ YEREL GAZETELERİN SİYASAL YANLILIK AÇISINDAN İNCELENMESİ

Seyfi KILIÇ*

ÖZET

Tarafsız ve objektif basın anlayışı çerçevesinde tartışılan yanlılık, genellikle gazetelerin sunduğu haberler açısından belirli bir siyasi partiye yakın olup olmadığı ile ilişkilendirilmekte ve bu alanda çok sayıda araştırma yapılmaktadır. Bu çalışmada ise Antalya'da günlük olarak yayımlanan 13 yerel gazetede Büyükşehir, Kepez, Konyaaltı ve Muratpaşa Belediyeleri ile ilgili haber ve köşe yazılarının yanlılık açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Yapılan araştırmanın sonunda, incelenen gazetelerin bir kısmının iki farklı partiye ait olan Büyükşehir ve Kepez Belediyeleri ile ilgili haber ve köşe yazılarının sunumunda taraflı bir tutum izlediği tespit edilmiştir. Bu nedenle, söz konusu yanlılığın daha çok partizan nitelikte olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yanlılık, Yerel Gazeteler, İçerik Analizi.

EXAMINING THE LOCAL NEWSPAPERS IN ANTALYA IN TERMS OF POLITICAL BIAS

ABSTRACT

The bias discussed in the scope of neutral and objective press comprehension is generally associated with whether the newspapers are close to a certain political party in terms of the news they present and many studies have been carried out in this field. However, in this study, the aim is to evaluate the news and the columns related to Metropolitan, Kepez, Konyaaltı, and Muratpaşa Municipalities in 13 local newspapers also daily published in Antalya. At the end of the study that is carried out, it is determined that a part of the examined newspapers followed biased attitude in the presentation of the news and columns related to Metropolitan and Kepez Municipalities belonging to two different parties. Therefore, it is inferred that the said bias has rather partisan quality.

Key Words: Bias, Local Newspaper, Content Analysis.

* Araş. Gör. Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi seyfikilic@akdeniz.edu.tr.

Giriş

Liberal basın anlayışının temel argümanlarından biri olan basının objektif ve tarafsız olabileceği görüşü, ilk ortaya atıldığı tarihten günümüze kadar üzerinde en fazla tartışılan konulardan birini oluşturmaktadır. Bu tartışmalar, basının tarafsız olabileceğini ve olması gerektiğini savunan görüş ile basının tarafsız ve objektif olamayacağını, aksine belirli iktidar çevreleriyle kurulan çıkar ilişkilerinden dolayı basının taraflı ve yanlı olduğunu savunan görüş etrafında yapılmaktadır. Buradan hareketle bu çalışmada, mevcut yerel yönetimlerle arasında ilişkisi olduğu ve bu nedenle de taraflı bir yapıda olacağı varsayılan yerel basının sunduğu içerikler incelenmiştir. Çalışmada ilk olarak, liberal basın anlayışının düşünsel ve felsefi kökenine değinilerek, liberal basın anlayışı ve bu anlayışın savunduğu temel argümanlardan biri olan basında objektiflik ideali üzerinde durulacaktır. Ardından objektif basın anlayışına karşı görüşlere yer verilerek, basının yanlı ve taraflı olduğu görüşünden hareketle basında yanlılık üzerinde yapılan çalışmalardan bahsedilecektir. Son olarak, Antalya'da günlük olarak yayımlanan 13 yerel gazetede sunulan, başta Büyükşehir Belediyesi olmak üzere, Kepez, Konyaaltı ve Muratpaşa Belediyeleri ile ilgili haber ve köşe yazıları yanlılık açısından değerlendirilerek, elde edilen bulgular sunulacaktır.

1- Liberal Basın Anlayışının Felsefi Temelleri

Ortaçağ Hıristiyan felsefesinin yıkılmasıyla birlikte bireyin öne çıkması ve öneminin vurgulanmasıyla gelişen ifade özgürlüğü düşüncesi, gerek yazılı ve gerekse görsel medyada en temel tartışmalardan birini oluşturmaktadır (Lamberth, 1986'dan aktaran İnal, 1996: 13). Liberal düşünce anlayışına dayanan özgürlüklerin bir parçası olan ifade özgürlüğü, medya bağlamında ele alındığında basın özgürlüğü olarak karşımıza çıkmaktadır. Liberal basın anlayışının savunduğu en temel dayanak noktası olan basın özgürlüğü kavramının temelleri, klasik liberalizmin kurucusu sayılan John Locke'un düşünceleriyle atılmıştır. Locke'un "herkesin mülkiyet edinme hakkı vardır" düşüncesinin Adam Smith'in görüşleri ile birleşmesi, basın özgürlüğü kavramının o dönemde yeniden tanımlanmasını beraberinde getirmiştir (İnal, 1996: 13).

İlk kez Batı Avrupa'da ortaya çıkan basın özgürlüğü mücadelesi, en canlı biçimde İngiltere'de yapılırken, İngiltere'den sonra hızla Amerika ve Kıta Avrupa'sına yayılmıştır. (Özer, 2008: 23). Modern anlamda basın özgürlüğü fikrinin doğum yeri olan İngiltere'de dört temel görüşün mevcut olduğunu belirten Keane, bu görüşleri şöyle özetlemektedir:

1. Basın özgürlüğünün birinci savunması olan teolojik yaklaşım, devlet sansürünün Tanrı'nın bahsettiği akıl adına eleştirilmesine dayanmaktadır. John Milton, basına konulan sansürün, bireylerin düşünme özgürlüğünü ve basiretli davranma yeteneğini kısıtladığını belirtmiştir. Ona göre Tanrı, insanlara iyiyi kötüden ayırt etmeleri için akıl vermiş ve insanlardan bunu kullanmalarını istemiştir (Milton, 1925: 723'den aktaran Keane, 1999: 35). Ancak Milton, devlet müdahalesinden tamamen uzak bir basın özgürlüğü anlayışına da karşı olduğunu belirtmiş, basının görevini kötüye kullanması durumunda cezalandırılabileceğinin atını çizmiştir.

2. Basının davranışlarının, bireylerin haklarına uygun olduğu fikrine dayanan ikinci görüş, John Locke tarafından ortaya atılmış, John Asgill tarafından geliştirilmiştir. Bu görüşe göre, bireylerin sahip olduğu doğal haklardan biri olan basın özgürlüğü, insanları parlamenter kandırmacılıktan ve hükümete kölelik etmekten kurtarabilmenin bir güvencesidir (Keane, 1999: 37).

3. Üçüncü görüş olan faydacılık kuramında basın özgürlüğü, baskıcı hükümetlere karşı "yöneten küçük azınlığın davranışlarını dizginleyecek" bir denge ögesi olarak değerlendirilmektedir. Bu özgürlük sayesinde, en fazla sayıda insanın mutluluğunu sağlayacak yasaların yapılmasının ve uygulanmasının kolaylaşacağı savunulmaktadır. Çünkü özgür basının, bürokrasiyi kuşkulu biçimde inceleyerek, yasa yapıcılarla memurların kendi yakınlarına iltimas geçmelerine engel olacağı belirtilmiştir. James Mill ve Jeremy Bentham'ın eserlerinde faydacı düşünce ile örtüşen basın özgürlüğü, faydacılar tarafından despotik yönetimlerin baskısına karşı savunulurken; John Stuart Mill, baskının yöneticiler yanında "çoğunluğun tiranlığından" da gelebileceğini vurgulamıştır (Lamberth, 1986'dan aktaran İnal, 1996: 14).

4. Basın özgürlüğünün dördüncü savunması ise, Hakikat'e yurttaşlar arasındaki kısıtlamasız tartışma yoluyla ulaşılabileceği düşüncesine dayanmaktadır. Basın özgürlüğünü gerçeği arama anlayışına dayandıran savlar 18. yüzyıl İngiltere'sinde gelişme göstermiş, bu görüşler en etkili ve seküler biçimde 19. yüzyılda John Stuart Mill'in (1859'da Özgürlük Üstüne adlı yapıtıyla) fikirleriyle netlik kazanmıştır.

John Stuart Mill, kanı ve düşüncelerin basın aracılığıyla serbest biçimde dolaşımının güvence altına alınmasının gerekliliğini üç nedene dayandırmıştır: İlk olarak, "hükümet ve sivil toplum tarafından yanlış olduğu iddiası ile susturulan herhangi bir düşünce aslında doğru olabilir" ve doğru olma potansiyeli taşıyan kanı ve düşünceler bu düşünceleri sansür etmek isteyenler tarafından yadsınabilir. İkincisi, bir düşünce yanlış bile olsa içinde çok az da olsa doğruluk olabilir ve bu nedenle tam hakikate ancak zıt görüşler karşılaştırılarak ulaşılabilir. Üçüncüsü, bir fikir karşı fikirlerle zorlanmadığı takdirde Mill'in deyimiyile "yaşayan hakikat yerine ölü dogma"ya dönüşür (Keane, 1999: 40-41).

2- Liberal Medya Kuramı

John Stuart Mill'in gerekçelerini belirttiği basının özgür olması gerekliliği, liberal medya kuramına da esin kaynağı olmuştur. Özgür düşünce ve düşündüğünü özgür biçimde ifade edebilme ilkesi üzerinde gelişen liberal medya kuramının temelleri, 17. yüzyıl sonunda atılmıştır. Kuram, gelişimini 18. yüzyılda tamamlayarak, 19. yüzyılda dünyanın pek çok Avrupa ülkesinde etkili sistemler haline gelmiştir. Genellikle Ana akım, Ana yön, Tutucu, Yönetimsel, Geleneksel, Davranışçı ve Çoğulcu gibi isimlerle anılan ve ABD'de ortaya çıkan liberal kuramlar, büyük ölçüde ABD'nin siyasal ve toplumsal özelliklerinden etkilenmiştir (Karabay, 2000: 25).

Liberal medya kuramının özelliklerini şöyle sıralamak mümkündür:

- İletişim alanındaki faaliyetlerin (yatırım, üretim) serbest biçimde gerçekleşmesi ve pazar mekanizması içinde yürütülmesini öngörür.

- Serbest dolaşım hakkı çerçevesinde herkes eşit bir şekilde bilgiyi elde etme ve aktarma özgürlüğüne sahiptir. Bu süreçte kitle iletişim araçları; devlet veya devletin organları tarafından herhangi sansüre tabi tutulamaz.

- Toplum ahlakının korunması ve ülke menfaatleri söz konusu olduğunda kitle iletişim araçlarına bazı sınırlamalar getirilebilir. Ancak basın her türlü kontrolü ve denetimi yargı sistemi içinde gerçekleşir (Karabay, 2000: 25-26).

Basını; yasama yürütme ve yargının yanında dördüncü güç olarak niteleyen çoğulcu liberal düşünceye göre basının rolü bir bekçi köpeği (watch dog) gibi hükümet uygulamalarını denetlemek ve halkı olup bitenden haberdar etmektir. Bu anlayış çerçevesinde oluşturulan profesyonel gazetecilik normları; nesnellik, haberin tarafsızlığı ve dengeli olması gerektiğini, vurgulamaktadır. Bu ilkeler içinde en önemli yere sahip olan ilke “nesnellik” ilkesidir. Nesnellik ilkesi, 1800’lerin ortasında gerçek anlamda popüler basının ortaya çıkmasıyla birlikte adım adım gelişmiş, 1900’lerin başında ciddi ve güvenilir haberciliğin ayrılmaz bir parçası haline gelerek, tarafsız bir dünya görüşünü ifade etmek için kullanılmıştır (İnal, 1996: 15-17). Nesnellik ilkesinin bu gelişmelerle ilişkisini Glasser şu şekilde vurgulamaktadır:

“Nesnel habercilik, öncelikle, basının demokrasilerde kendi rolünü tanımlama biçiminden yana bir tavrı yansıtır- bu Dördüncü Güç, bekçi köpeği rolü ve muhalif basın anlayışıdır. Gerçekten de gazetecilikte “nesnellik” statükodan taraftır. “Nesnellik, gazetecilerin, Alvin Goulder’ın doğru olarak tanımladığı gibi ‘statükonun yöneticileri olan’ önemli kişi ve elitlere bağımlılığını teşvik ettiği için doğası gereği muhafazakardır” (Glasser, 1992: 176’dan aktaran İnal, 1996: 15).

Özetle, basının dördüncü güç olarak görevini yerine getirebilmesi için, bir yandan sansür ve baskıların uygulanmadığı özgür bir ortamın olması, diğer taraftan da belirli çıkar gruplarının çıkarlarına hizmet etmeyen, her zaman toplumun çıkarlarının savunucu olan tarafsız bir yapıda olması gerekmektedir. Bu durum, basının nesnel olması yani objektif habercilik fikrini beraberinde getirmektedir.

3- Objektif Habercilik İdeali

Basının objektif ve tarafsız olup olmayacağı, bu görüşün ilk ortaya atıldığı tarihten günümüze kadar tartışılmakta, basının böyle bir yapıya sahip olup olamayacağına ilişkin çeşitli görüşler dile getirilmektedir. Haberde objektiflik idealinin açık biçimde ortaya çıkışı 1920'lere, Birinci Dünya Savaşı'nın ertesine rastlamaktadır. 1920'lerden günümüze kadar geçen süre içinde objektiflik, basın tarihindeki gelişmelere paralellik göstermiştir. Özellikle gazetenin ortaya çıkması ve belli bir dönemde yükselmesi objektiflik idealinin gelişmesinde önemli bir kilometre taşı olmuştur (Özer, 2008: 3,4,6).

Objektif haberciliğin somut olarak temellerinin atılmasında telgrafın habercilikte kullanılması, ajans haberciliğinin gelişimi ve gazetecilerin yaptıkları işe saygınlık kazandırma çabaları etkili olmuştur (Schudson, 2003: 30-50'den aktaran, Özer, 2008: 78). Bu gelişmeler içinde özellikle gazetecilerin mesleğe saygınlık kazandırma çabaları profesyonel gazetecilik ideolojisi ile somutlaşmıştır. Objektif haberciliğin unsurları dolayısıyla da haberde objektifliğin gerçekleştirilebilmesi için gereken koşullar dört temel başlıkta toplanmaktadır. Bunlar; önyargı grubu, çarpıtma, doğruluk ve olay/yorum farkıdır.

a) *Önyargı Grubu:* Önyargı grubu içinde; yansızlık, dengelilik, nötr, tarafsızlık, hakkaniyetlilik kavramları yer almaktadır. Liberal çoğulcu medya kuramı bu kavramları birbirinin yerine geçebilecek biçimde yorumlamıştır. Buna göre örneğin “haberde dengeli olunamıyorsa hakkaniyetli olunabilir” şeklinde bir yaklaşımla en azından haberde adaetliliğin sağlanabileceği/sağlanması gerektiği belirtilmiştir.

b) *Doğruluk:* Liberal basın anlayışına göre, herhangi bir haberin objektif olarak sunulup sunulmadığını sorgulamak ve buna ilişkin bir karara varmak için doğruluk nosyonuna başvurulur. “Doğruluk” nosyonuna göre gazeteci, eğer bir olaya doğrudan tanıklık etmemişse, etik açıdan bunu doğrulamak için gereken çabayı göstermelidir.

c) *Haberde Çarpıtma:* Hackett'e göre çarpıtma, epistemolojik sorular bir yana bırakıldığında teknik açıdan verimli bir yaklaşımdır. Hackett, “Dengelilik”

kavramının kullanılmayacağı durumlarda, yani birbiriyle çarpışan farklı görüşlerin olmadığı durumlarda uygun bir kavram olabileceğini belirtmiştir (2000: 34).

Özetle söylemek gerekirse objektif habercilik ideali, gazeteciyi bir olayı ya da bir gerçeği olduğu gibi topluma aktaran bir aracı olarak ele almakta, dolayısıyla gazetecinin tıpkı bir ayna gibi olanı yansıttığını ya da yansıtabileceğini varsaymaktadır. Bu varsayım, özellikle liberal medya kuramının medyaya yüklediği dördüncü güç olarak hükümetleri denetleme rolünün sonucunda ortaya çıkmıştır. Çünkü medya ancak tarafsız ve adil olursa, gerçek anlamda kamunun çıkarları için denetleme görevini yerine getirebilmesi mümkün olacaktır. Diğer taraftan objektiflik ideali, basının toplum nezdinde olumlu bir şekilde algılamasını sağlayıcı bir nitelik olarak benimsenmektedir.

4- Objektiflik İdealine Yönelik Eleştiriler

Objektifliğe yönelik olarak eleştiri getiren kişilerden biri Hackett'tır. Hackett'ın (2000: 38) objektifliğe getirdiği ilk eleştiri, objektifliğin unsurlarından olan “çarpıtmama” ve “dengelik” kavramlarının birbiriyle gerilim içinde olması ve her ikisinin de aynı anda bulunmasının mümkün olmamasıdır. Hackett'e göre (2000: 39) dengelik sağlama çabaları gazetecilerin günlük üretimlerinin bir parçasına dönüşen, pratiğe yönelik girişimlerdir. Bu nedenle bu girişimlerin felsefi dayanaklarının olduğu iddia edilmez. Çünkü çoğu gazeteci, dengeliliği sağlama adına doğruluğunu sınımadan birbiriyle çelişen çok sayıda önermeyi yayarlar. Hackett'ın getirdiği bir diğer eleştiri, “çarpıtmama” temeline dayanan objektiflik anlayışıdır. Çünkü gazetecilerin kullandıkları dil veya haberi ele alma biçimleri dahi bir olayın çarpıtılmadan, aynada yansıtılması gibi aktarılmasını engellemektedir (Morley, 1976: 246-247'den aktaran, Hackett, 2000: 40-41).

Gazetecilikte objektifliğin olmadığını ve olmayacağını belirten Atabek, (1994: 8'den aktaran, Özer, 2008: 115) bunun nedenlerini iki başlıkta toplamıştır. Bu nedenler kültürel farklılık ve bakış açısı ile öznel değerlerin belirleyiciliğidir. Bunlardan birincisinde, gerçekliğin insanlar tarafından üretilen ve sürdürülen, sosyal olarak yapılandırılmış bir olgu olduğu, bu nedenle dünyadaki farklı yönelimler kadar farklı gerçeklik tanımları olduğunu belirtilmektedir. Bu süreç de iki açıdan

açıklanmaktadır. Birincisine göre kültürümüz, siyasi, ekonomik ve diğer çıkarlarımız dünyaya bakış açımızı belirlemektedir. İkincisine göre de bakış açımız bu kültürel altyapı ekseninde şekillenmektedir. Yani gazetecinin bir olaya yaklaşırken, hem sahip olduğu kültürel değerlerin hem de bunların sonucunda oluşan kendi bakış açısının etkisinde kalacağı ifade edilmektedir. Öznel değerlerin belirleyiciliğinde ise bir kişiden herhangi bir olay ya da düşünceyi tarafsız biçimde ele alınması istendiğinde, bu kişinin yapabileceği tek şeyin elinden geldiğince kendi değer yargılarına, birikimine göre karar vereceği belirtilmektedir.

5- Haberin Yanlılığı Üzerine Yapılan Çalışmalar

Haber metinleri üzerinde yapılan çalışmalarda iki farklı kuramsal yaklaşımdan söz etmek mümkündür. Bunlardan ilki profesyonel habercilik ilkelerini temel alan ve genellikle veri toplama tekniği olarak içerik çözümlemesi kullanılan çalışmalardır. Burada yanlılıktan kastedilen daha çok basınının siyasi tarafsızlığıdır. Bu türdeki çalışmaların amacı, söz konusu tarafsızlığı ortaya çıkarıp, gazetecileri 'nesnel' haber yazmaya davet etmek, böylece basının çoğulcu konumunu pekiştirmektir. Haberde yanlılığı 'siyasal' tarafsızlıktan farklı olarak daha genel ve bütünsel bir yaklaşım içinde ele alıp 'yapısal yanlılık sorunu' üzerinde duran araştırmalar ise daha çok haberdeki söylem üzerinde durmaktadır. Yapısal yanlılıktan kastedilen, tüm haber kuruluşlarının günlük pratikleri içinde güç/iktidar sahibi kurum ve kuruluşların ürettikleri durum tanımlarını yeniden kurmaları olgusudur. Siyasal, ekonomik, askeri ve sembolik seçkinlerin söylemleri, haber metinleri dolayısıyla meşruiyet kazanarak var olan toplumsal yapıya yönelik rızanın oluşumunda etkili olmaktadır. Bu türdeki çalışmalar 1970'lerin sonunda İngiltere'de başlamış ve bu çalışmaların gelişmesinde İngiliz Kültürel İncelemeleri Geleneği etkili olmuştur (İnal, 1995: 112-113).

D'Alesio (2003: 282) ise haberde yanlılığa yönelik yapılan araştırmaların iki farklı kolda yürütüldüğünü belirtmektedir. Bunlardan ilki, medya içeriklerini retorik, eleştirel ya da içerik çözümlemesi ile inceleyen, Amerikan başkanlık seçimlerine yönelik haber içerikleri üzerine yapılan çalışmalardır. Aslında bu kategorideki araştırmalar, daha çok basındaki partizan yanlılık üzerinde yoğunlaşan çalışmalardır. Adam J. Shiffer Amerikan basınındaki partizan yanlılığın politikacı ve popüler

gözlemcilerin dikkatini çektiğini, bu alandaki ilginin ise 1980'lerin sonları ve 1990'ların başlarında zirveye ulaştığını belirtmektedir (Shiffer, 2006: 23). Sıklık bakımından bu kategoride yer alan çalışmalar oldukça geniş yer tutmaktadır. Buna yönelik olarak, D'Alessio ve Allen (2000), 1948-1996 yılları arasında düzenlenen başkanlık seçim kampanyalarıyla ilgili, gazete köşe yazıları, televizyon haberleri, haber fotoğrafları ve adayların yüz ifadelerini inceleyen toplam 59 araştırmanın yapıldığını tespit etmişlerdir. Yanlılık araştırmalarının daha çok siyasal kampanyalar üzerinde yapılmasına temel neden olarak, yazılı ya da görsel herhangi bir medya kurumunun sahip olduğu yanlılığın en belirgin olarak bu dönemlerde ortaya çıkmasını göstermek mümkündür.

İkinci kategoride yer alan araştırmalar, ilkinin göre daha az işlenen, izleyicilerin medya yanlılığına yönelik algılamalarını inceleyen çalışmalardır. Dolayısıyla bu kategorideki çalışmalarda, izleyicinin taraflı olarak tasarlanmış herhangi bir medya içeriğine karşı öznel yargılarının ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. D'Alessio (2000: 282) izleyicilerin yanlılık algılamalarının iki temel nitelikte özetlenebileceğini belirtmiştir. Buna göre ilk olarak yanlılık algısı öznelidir. Farklı kişilerin aynı içeriğe bakması sonucu birbirine zıt yargılar ortaya çıkabilir. İkinci olarak, yanlılık algısı görecelidir. Yanlılık genellikle bir konuda izleyici ne kadar yanlı ve içerik de ne kadar dengeli olursa olsun "bizim düşündüğümüzden farklı olan" anlamına gelmektedir. Yani izleyiciler, kendi görüşlerinin aksi yönünde oluşturulan haberleri inandırıcı bulmayabilir, söz konusu haberi yanlı olarak değerlendirebilirler.

Hackett, (2000: 37) yanlılık araştırmalarındaki kavramsallaştırma ve yöntem bilim konularında çeşitli farklılıklara rağmen, hemen hemen hepsinde şu önermelerin kabul gördüğünü belirtmiştir:

1. Medya gerçek dünyayı doğru ve dengeli bir biçimde yansıtabilir ve yansıtmalıdır. Gazetecilerin nötr bir dil kullanarak ve haber yazma tekniklerine uyarak okuyucularına doğruları veya aktarmak istedikleri anlamı iletecekleri varsayılır.

2. Doğru ve dengeli bir haberciliğin önündeki en büyük engel, değerlerin habere girmesine izin veren ve sunumunda seçici davranmaya yol açan, siyasal önyargılar ve toplumsal tutumlardır.

3. Haber içeriğinde ortaya çıkan yanlılık, bu konuda var olan araştırma yöntemleri kullanılarak ortaya çıkarabilir.

4. Medyadaki en önemli siyasal ve ideolojik yanlılık, belirli bir siyasal aday, parti veya grubu öne çıkararak ve diğerlerine tercih etmektir.

Yanlılık konusundaki araştırmalara yönelik genel bir açıklamadan sonra yanlılık üzerine yapılan araştırma bulgularına değinmek yerinde olacaktır. Ülkemizde yanlılık üzerine yapılan araştırmaların bir kısmında (Mahmudova, 2006; Acar, 2007; Eryılmaz, 2008) belirli bir siyasi parti ya da adaya yönelik bir yanlılık analizinden çok, bir olay ya da durum ekseninde o olay ya da durumun basında nasıl yer verildiğine ilişkin bir değerlendirme yapılmıştır. Ülkemizde yanlılık konusunda yapılan araştırmaların diğer bir kısmında (KONRAD ADENAUER, 1999; Acar, 2006; Özer, 2008: 129-140) ise seçimler öncesinde siyasi partilerle ilgili haberlerin nasıl sunulduğu analiz edilmiştir. Ancak analiz edilen (olay, durum, siyasi parti gibi) her ne olursa olsun her iki kısımda yer alan araştırmalarda ulaşılan genel sonuç, basının haberleri sunarken kendi ideolojik görüşleri ve ekonomik çıkarları doğrultusunda, taraflı bir biçimde sunduklarıdır. Dolayısıyla haber sunumunda objektif olmadıkları tespit edilmiştir.

6- Araştırmanın Yöntemi

Veri Toplama Tekniği: Araştırmada veri toplama tekniği olarak içerik çözümlemesi kullanılmıştır. Gazetelerin çözümlenmesinde yazının hangi belediye (Büyükşehir, Kepez, Konyaaltı ve Muratpaşa) ile ilgili olduğu, yazının türü (haber, röportaj, köşe yazısı), yazının içeriği, (ulaşım, altyapı, kültür-sanat, spor, siyaset, temizlik, sağlık, imar, hizmet, çevre, eğitim ve diğer), haberin çıkış kaynağı (belediye etkinliği, basın bildirisi/toplantı, belediyeyi ilgilendiren bir sorun, gazeteciye açıklama, açılış, icraat, ziyaret ve diğer), yazının ilgili belediyeye ilişkin yargısı (olumlu, olumsuz ve nötr), haberin uzunluğu (kısa, orta, uzun), haberin sayfadaki yeri (birinci sayfa, iç sayfalar, son sayfa), haberin gazetedeki yeri (manşet,

diğer), haberin kaynağı (kendi muhabiri, ajans haberi, kaynağı belirsiz, diğer), haberde atıf yapılan kişi sayısı (tek kaynak, iki kaynak, üç ve üzeri kaynak, kaynak yok), haberde kullanılan ana kaynak (Mustafa Akaydın, Süleyman Evcilmen, Muhittin Böcek, Hakan Tütüncü, Ömer Melli, Hüseyin Samani), haberde kullanılan diğer kaynaklar (Mustafa Akaydın, Süleyman Evcilmen, Muhittin Böcek, Hakan Tütüncü, Ömer Melli, Hüseyin Samani), haber başlığının türü (Betimleyici, Alıntı, Yorum), haber başlığının yargısı (olumlu, olumsuz, nötr) incelenmiştir. İçerik çözümlemesinde kullanılan kategoriler¹ bu konuda yapılan farklı çalışmalardan (Bayraktar, 2001; Mahmudova, 2006; Acar, 2007; Eryılmaz, 2008) yararlanılarak oluşturulmuştur. Çözümlemeden elde edilen veriler SPSS 15.0 programında analiz edilmiştir.

Çalışmada bir haberin olumlu olarak değerlendirilmesinde ilgili belediyenin yaptığı icraatlar ve bunlarla ilgili olarak halkın pozitif görüşlerinin doğrudan verilmesi yanında herhangi bir haberin sunumunda “tam not aldı”, “ilgiyle karşılandı”, “büyük iş başardı” gibi öznelliğe dayanan sıfatların kullanılıp kullanılmadığına bakılmıştır. Haberin olumsuz olarak değerlendirilmesinde ise ilgili belediyenin yaptığı bir icraatın yarattığı ya da yaratacağı olumsuz sonuçlar, vatandaşların herhangi bir icraata olan tepkileri, karşıt parti yetkililerinin ilgili belediye hakkındaki olumsuz ifadeleri ve gazete muhabirinin haber sunumunda kullandığı öznel dil gibi kriterler göz önünde bulundurulmuştur. Haberlerin sunumunda nötr şeklinde bir değerlendirmede ise okuyucunun zihninde ilgili belediye hakkında olumlu ya da olumsuz herhangi bir kanaat uyandırmayan, ilgili belediyenin katıldığı herhangi bir etkinliği, faaliyeti veya konuşmayı konu alan, haberlerin dili açısından öznel herhangi bir yargıya, tanımlamaya yer verilmeyen ve dolayısıyla nesnel bir dil kullanılarak aktarılan haberler temel alınmıştır.

Örnekleme: Çalışmaya Antalya’da günlük olarak yayımlanan; Antalya, Antalya Gündem, Antalya Körfez, Antalya Ekspres², Akdeniz Manşet, Akdeniz Gerçek, Gazete Bir, Hilal, Hürses, İleri, Son Haber ve Yeni Yüzyıl gazeteleri olmak

¹ Çözümlemede kullanılan kategoriler çalışmanın sonunda yer alan ekte sunulmuştur.

² Çalışmada Antalya Ekspres gazetesinin 2 kasım 2009 Pazartesi günü yayımlanan baskısına ulaşamadığı için bu sayı incelemeye dahil edilememiştir.

üzere toplam 13 gazete dahil edilmiştir. Daha çok ekonomi ile ilgili haberlerin yer aldığı bir günlük gazete olan Ekonomi gazetesi ve haftalık olarak yayımlanan Konyaaltı, Medi Haber, Antalya Hayat, Güney Haber ve Bizim Antalya gazeteleri inceleme dışında tutulmuştur. Çalışmaya dahil edilen gazetelerin 2-6 Kasım 2009 tarihlerindeki baskıları incelenmiştir. Bu nedenle çalışmada örneklem bakımından tam sayım söz konudur.

Hipotez: Gazetelerde yer alan haberler, Antalya'daki dört büyük belediyeden (Büyükşehir, Konyaaltı, Kepez ve Muratpaşa Belediyesi) bir ya da birkaçına yakın ya da söz konusu belediyelere karşı niteliktedir.

Sınırlılıklar: Yapılan araştırmanın en temel sınırlılığını incelenen gazetelerin yalnızca bir haftalık süreyle ele alınması oluşturmaktadır. Çalışma ayrıca, içerik çözümlemesinde kullanılan kategorilerin ölçme kabiliyetiyle sınırlıdır.

7- Bulgular ve Yorum

a) Sunulan Haberlerle İlgili Betimleyici Bulgular: Bu kısımda haberlerin türleri ve bu türlerin belediyelere göre dağılımları, yazının içeriği, haberin çıkış kaynağı, haberin uzunluğu, haberin gazetedeği yeri, haberin sayfadaki yeri, haberin kaynağı, haberde atf yapılan kişi sayısı, haberde kullanılan ana kaynak, haberde kullanılan diğer kaynaklar ve haber başlığının türüne ilişkin bulgular yer almaktadır.

Çalışmada tablo 1'de görüldüğü gibi tüm gazetelerde yer alan belediye ile ilgili haberlerin toplamı 334 iken, köşe yazılarının toplamı 28'dir. Haberlerin belediyelere göre dağılımına bakıldığında, toplam 181 haber ile en çok Büyükşehir Belediyesi hakkında haberlere yer verildiği tespit edilmiştir. Bunu sırasıyla; 81 haber ile Kepez Belediyesi, 38 haber ile Muratpaşa Belediyesi ve 34 haber ile Konyaaltı Belediyesi takip etmiştir. Köşe yazılarının dağılımına bakıldığında ise Büyükşehir Belediyesi ile ilgili 26 köşe yazısı çıkarken, Kepez Belediyesi ile ilgili yalnızca 2 köşe yazısı çıkmıştır.

Tablo 1 Haberlerin Türlerine ve Belediyelere Göre Dağılımı

Yazının konusu	Yazının Türü				Her İki Tür
	Haber		Köşe Yazısı		Toplam
	Sıklık	Yüzdellik (%)	Sıklık	Yüzdellik (%)	
Büyükşehir	181	54,2	26	92,9	207
Kepez	81	24,3	2	7,1	83
Muratpaşa	38	11,4	0	0	38
Konyaaltı	34	10,2	0	0	34
Toplam	334	100	28	100	362

İçerikleri açısından haberlerin dağılımına bakıldığında, tablo 2'de görüldüğü gibi en çok kültür sanat haberlerine yer verildiği görülmektedir. Kültür ve sanat haberlerini ise sırasıyla altyapı, siyaset ve imar ile ilgili haberler takip etmektedir. Köşe yazılarına bakıldığında ise 11 köşe yazısında imar konusuna yer verilirken, bunu 10 köşe yazısıyla ulaşım konusu takip etmiştir.

Tablo 2 Yazı İçeriklerinin Haber Türlerine Göre Dağılımı

Yazının içeriği	Yazının Türü				Toplam
	Haber		Köşe yazısı		
	Sıklık	Yüzdellik (%)	Sıklık	Yüzdellik (%)	
Kültür-Sanat	73	21,9	1	4	74
Siyaset	49	14,7	2	7	51
Altyapı	49	14,7	0	0	49
İmar	42	12,6	11	39	53
Hizmet	36	10,8	1	4	37
Diğer	25	7,5	2	7	27
Çevre	23	6,9	0	0	23
Ulaşım	14	4,2	10	36	24
Spor	14	4,2	0	0	14
Eğitim	4	1,2	0	0	4
Sağlık	2	0,6	1	4	3
Temizlik	2	0,6	0	0	2
Turizm	1	0,3	0	0	1
Toplam	334	100	28	100	362

Haberlerin çıkış kaynağına bakıldığında tablo 3'te görüldüğü gibi basın bildirisini/toplantı 114, belediye icraatları 83, belediye etkinliği 74, ziyaret 49, diğer 9, açılış 4, belediyeyi ilgilendiren bir sorun ise 1 habere kaynaklık etmiştir. Haberlerin uzunluklarına yönelik dağılıma bakıldığında, haberlerin daha çok orta uzunlukta verildiği tespit edilmiştir. Buna göre 163 haber orta uzunlukta verilirken, 87 haber uzun ve 84 haber kısa olarak verilmiştir.

Tablo 3 Haberın Çıkış Kaynağı

	Sıklık	Yüzdeler
Basın bildirisini/ toplantı	114	34,1
İcraat	83	24,9
Belediye etkinliği	74	22,2
Ziyaret	49	14,7
Diğer	9	2,7
Açılış	4	1,2
Belediyeyi ilgilendiren bir sorun	1	,3
Toplam	334	100,0

Haberlerin gazetede yerlerine göre dağılımına bakıldığında, tablo 4'te görüldüğü gibi belediyelerle ilgili haberlerin daha çok iç sayfalarda sunulduğu, bunu sıralama olarak son ve ilk sayfaların izlediği tespit edilmiştir. Diğer taraftan haberlerin sayfadaki yerlerine bakıldığında tablo 5'te görüldüğü gibi haberlerin yaklaşık üçte birinin manşetten verildiği ortaya çıkarılmıştır.

Tablo 4. Haberın Gazetede Yeri

Haberın Gazetede Yeri	Sıklık	Yüzdeler
İç sayfalar	185	55,4
Son sayfa	93	27,8
İlk sayfa	56	16,8
Toplam	334	100,0

Tablo 5. Haberin Sayfadaki Yeri

	Sıklık	Yüzdellik
Manşet	109	32,6
Diğer	225	67,4
Toplam	334	100,0

Haberi üreten kaynağın kim olduğuna bakıldığında, tablo 5'te görüldüğü gibi haberlerin %94'ünün kaynağının belirtilmediği saptanmıştır. Dolayısıyla gazetelerde genel olarak kaynak belirtmeme eğilimi olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 6. Haberin Kaynağı

	Sıklık	Yüzdellik
Kaynağı belirsiz	314	94,0
Kendi muhabiri	16	4,8
Ajans haberi	4	1,2
Toplam	334	100,0

Haberde atıf yapılan kişi sayısı açısından yapılan incelemede 334 haberin 324'ünde tek kişiye atıf yapılırken, 10 haberde iki kişiye atıf yapılmıştır. Kullanılan ana kaynağın kim olduğuna bakıldığında ise en fazla atıf yapılan kişi tablo 7'de görüldüğü gibi Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Akaydın iken, onu Kepez Belediye Başkanı Hakan Tütüncü ve Konyaaltı Belediye Başkanı Muhittin Böcek izlemiştir.

Tablo 7. Haberde Kullanılan Ana Kaynak

Haberde Kullanılan Ana Kaynak	Yazının türü				Toplam
	Haber		Köşe yazısı		
	Sıklık	Yüzdellik	Sıklık	Yüzdellik	
Mustafa Akaydın	115	34,4	25	89,3	140
İlgili belediye	104	31,1	1	3,6	105
Hakan Tütüncü	61	18,3	2	7,1	63
Muhittin Böcek	33	9,9	0	0	33
Süleyman Evcilmen	19	5,7	0	0	19
Hüseyin Samani	2	0,6	0	0	2
Toplam	334	100	28	100	362

Haberlerle ilgili betimleyici bulgular içinde haberlerde kullanılan başlık türlerine bakıldığında, tablo 8'de görüldüğü gibi en fazla kullanılan başlık türü 276 haber ve % 81.7'lik oran ile betimleyici başlıktır. Betimleyici başlığı, 51 haber ve %15.1'lik oran ile alıntı başlık, 11 haber ve %3.3'lik bir oran ile yorum başlık izlemiştir.

Tablo 8. Haber başlığının türü

	Sıklık	Yüzdellik
Betimleyici Başlık	276	81,7
Alıntı Başlık	51	15,1
Yorum Başlık	11	3,3
Toplam	338	100,0

b) Sunulan Haberlerin Yanlı Olup Olmadığına İlişkin Bulgular: Sunulan haberlerin yanlı olup olmadığını, gazetelerin bazı belediyelere karşı tarafsız bir tutum izleyip izlemediğini ortaya çıkarabilmek için, belediyelere yönelik haberleri nasıl sunduklarına ve yargılarının ne olduğuna bakılmıştır. Bunun için ilk olarak, hangi gazetelerin belediyelerle ilgili haberleri ne tür bir yargı ile (olumlu, olumsuz ve nötr) verdiği incelenmiştir.

Yanlılığın olup olmadığını net biçimde ortaya çıkarabilmek için, bir gazetenin tüm belediyelere karşı yargıları karşılaştırılmıştır. Örneğin bir gazete Büyükşehir Belediyesi ile ilgili haberleri olumlu olarak sunarken, Kepez Belediyesi ile ilgili haberleri olumsuz olarak sunuyorsa, o gazetenin iki belediye arasında yandaş ve karşıt bir tutuma sahip olduğu, dolayısıyla yanlı olduğu sonucuna ulaşılabilir. Buna göre haberin yargısı açısından neredeyse tüm gazetelerde Konyaaltı Belediyesi ile ilgili nötr haberlere yer verildiği tablo 9'da görülmektedir. Yalnızca Son Haber ve Yeni Yüzyıl gazetelerinde 1'er kez olumlu, Akdeniz Beyaz gazetesinde ise 1 kez olumsuz haberin sunulduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu verilere göre, Konyaaltı Belediyesi'ne yönelik olarak, gazetelerin söz konusu belediye ile ilgili haberlerin sunumunda yanlı olup olmadıklarını söyleyebilmek oldukça güçtür. Diğer belediyelere karşı gazetelerin yanlı olup olmadığına bakıldığında, genel olarak

yanlılığın Büyükşehir ve Kepez Belediyeleri ile ilgili haber yargılarında ortaya çıktığı görülmektedir.

Burada göze çarpan ilk gazete, Gazete Bir'dir. Tablo 9'da görüldüğü gibi Gazete Bir, Büyükşehir Belediyesi ile ilgili hiç olumlu habere yer vermezken, Kepez Belediyesi ile ilgili toplam 3 olumlu habere yer vermiştir. Sunulan olumsuz haberlere bakıldığında ise, aynı gazetede Büyükşehir Belediyesi ile ilgili 6 olumsuz habere yerilirken, Kepez Belediyesi ile ilgili yalnızca 1 olumsuz habere yer verildiği saptanmıştır. Buradan yola çıkarak, Gazete Bir'in yanlı bir tutumda olduğu söylenebilir.

Benzer bir durum da Akdeniz Manşet gazetesinde görülmektedir. Tablo 9'da görüldüğü gibi, Akdeniz Manşet gazetesinde Büyükşehir Belediyesi ile ilgili yalnızca 2 olumlu habere yer verilirken, Kepez Belediyesi ile ilgili 7 olumlu habere verilmiştir. Diğer taraftan aynı gazetede, Kepez belediyesi ile ilgili hiçbir olumsuz habere yer verilmezken, Büyükşehir Belediyesi ile ilgili 3 olumsuz habere yer verildiği saptanmıştır. Yeni Yüzyıl gazetesinde Büyükşehir Belediyesi ile ilgili olumlu habere yer verilmezken, Kepez Belediyesi ile ilgili 4 olumlu habere yer verilmiştir. Öte yandan, aynı gazete Büyükşehir Belediyesi ile ilgili 3 olumsuz habere yer verirken, Kepez Belediyesi ile ilgili hiçbir olumsuz habere yer vermemiştir. Farklı belediyelere yönelik olarak yapılan karşılaştırma sonucunda Akdeniz Manşet, Gazete Bir ve Yeni Yüzyıl gazetelerinin yanlı bir tutum içinde oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 9. Gazetelerin Sundukları Haber Yargıları Açısından Belediyelere Karşı Tutumu

Yazının yargısı	Gazete adları	Yazının Konusu				Toplam
		Büyükşehir	Muratpaşa	Konyaaltı	Kepez	
Olumlu	Antalya	2	1	0	3	6
	Beyaz	0	2	0	1	3
	Gazete Bir	0	1	0	3	4
	Ekspres	1	0	0	2	3
	Akdeniz Gerçek	4	1	0	1	6
	Antalya Gündem	1	1	0	4	6
	Hilal	2	0	0	4	6
	Hürses	4	0	0	1	5

	İleri	1	0	0	6	7
	Körfez	2	2	0	2	6
	Akdeniz Manşet	2	3	0	7	12
	Son Haber	6	3	1	8	18
	Yeni Yüzyıl	0	0	1	4	5
	Toplam	25	14	2	46	87
Olumsuz	Antalya	1	0	0	0	1
	Beyaz	1	0	1	0	2
	Gazete Bir	6	0	0	1	7
	Akdeniz Gerçek	1	0	0	0	1
	Antalya Gündem	2	0	0	1	3
	Hilal	2	0	0	1	3
	Körfez	2	0	0	2	4
	Akdeniz Manşet	3	2	0	0	5
	Son Haber	1	0	0	1	2
	Yeni Yüzyıl	3	0	0	0	3
	Toplam	22	2	1	6	31
Nötr	Antalya	7	1	3	2	13
	Beyaz	12	3	1	3	19
	Gazete Bir	10	1	4	1	16
	Ekspres	11	1	3	3	18
	Akdeniz Gerçek	10	2	2	0	14
	Antalya Gündem	13	2	2	2	19
	Hilal	5	0	2	1	8
	Hürses	12	2	4	4	22
	İleri	12	2	2	4	20
	Körfez	15	5	3	5	28
	Akdeniz Manşet	13	2	2	2	19
	Son Haber	10	1	1	2	14
	Yeni Yüzyıl	4	0	2	0	6
	Toplam	134	22	31	29	216

Gazetelerin yanlı bir tavır içinde olup olmadıklarını tespit ederken bakılması gereken bir diğer ölçüt de gazetelerde belediye ile ilgili haberlerin sayfadaki yeri ve haberlerin yargılarının ne olduğudur. Buna göre tablo 10'da görüldüğü gibi, Beyaz

gazetesinde Büyükşehir ve Konyaaltı Belediyesi ile ilgili herhangi bir olumlu haber manşetten verilmeyenken, Kepez ve Muratpaşa Belediyesi ile ilgili 1 olumlu habere yer verilmiştir. Bu durumun, gazetenin belediyelere karşı tutumu hakkında yeterli bir referans vermediği görülmektedir. Olumsuz haberler açısından bakıldığında ise, Beyaz gazetesinde Büyükşehir Belediyesi ile ilgili 1 olumsuz haberin manşetten verildiği tespit edilmiş, buna karşın diğer belediyeler hakkında manşetten verilen herhangi bir olumsuz habere rastlanmamıştır. Dolayısıyla Beyaz gazetesinin hangi belediyeye daha yakın bir tutum izlediği tam olarak anlaşılmamasına rağmen, Büyükşehir Belediyesi'ne karşı bir tutum izlediği söylenebilir. Çünkü söz konusu gazetenin Büyükşehir Belediyesi ile ilgili olumlu haberlere manşet dışında da yer vermediği tablo 10'da görülmektedir.

Akdeniz Manşet gazetesinin sunduğu haberler incelendiğinde, gazetenin Büyükşehir Belediyesi ile ilgili 2 olumlu haberi manşetten verirken, Muratpaşa Belediyesi ile ilgili 1, Kepez Belediyesi ile ilgili 3 olumlu haberi manşetten verdiği tablo 10'da görülmektedir. Daha da önemlisi söz konusu gazete, Büyükşehir Belediyesi ile ilgili 2 olumsuz haberi manşetten verirken, Kepez Belediyesi ile ilgili herhangi bir olumsuz haberi manşetten vermemiştir. Buradan yola çıkarak, bu gazetenin Büyükşehir Belediyesi'ne karşı olumsuz bir tutum içinde olduğunu söylemek mümkündür. Haber yargıları ve haberlerin sayfadaki yerleri açısından yapılan değerlendirme sonucunda, Beyaz ve Akdeniz Manşet gazetelerinin yanlı oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 10. Haberlerin Yargıları ve Sayfadaki Yerleri

Haberin Sayfadaki Yeri	Yazının Yargısı	Gazete Adları	Yazının Konusu				Toplam
			Büyükşehir	Muratpaşa	Konyaaltı	Kepez	
Manşet	Olumlu	Antalya	1	0	0	2	3
		Beyaz	0	1	0	1	2
		Ekspres	1	0	0	1	2
		Akdeniz Gerçek	2	0	0	0	2

		Antalya Gündem	1	1	0	1	3
		Hürses	3	0	0	1	4
		İleri	0	0	0	3	3
		Körfez	0	2	0	0	2
		Akdeniz Manşet	2	1	0	3	6
		Son Haber	3	0	1	0	4
		Toplam	13	5	1	12	31
	Olumsuz	Beyaz	1			0	1
		Gazete Bir	3			1	4
		Akdeniz Gerçek	1			0	1
		Antalya Gündem	1			1	2
		Hilal	0			1	1
		Körfez	1			2	3
		Akdeniz Manşet	2			0	2
		Toplam	9			5	14

Çalışmada haberler dışında incelenen bir başka yazı türü de köşe yazılarıdır. Buna göre ilk olarak, gazetelerde çıkan köşe yazılarında Kepez Belediyesi ile ilgili 1 köşe yazısı dışındaki tüm köşe yazılarının Büyükşehir Belediye başkanı ile ilgili olduğu tablo 11'de görülmektedir. Dolayısıyla köşe yazılarından, gazetelerin yalnızca Büyükşehir Belediyesi ile ilgili tutumları hakkında fikir sahibi olunabilir. Burada göze çarpan ilk bulgu, Akdeniz Beyaz gazetesinde Büyükşehir Belediye başkanı hakkında 5 olumlu köşe yazısı yer alırken, herhangi bir olumsuz yazıya yer verilmemiş olmasıdır. Bu bulgu, gazetenin sunduğu haberlerin sayfadaki yerlerine yönelik bulgularla karşılaştırıldığında, haberlerde Büyükşehir Belediyesi'ne karşı bir tutum izlediği sonucuna ulaşılırken, köşe yazılarına bakıldığında ise tersine yakın bir tutumda olduğu görülmektedir. Bu durum ise gazetenin çok sesli olarak yayın yapması şeklinde yorumlanabilir. Ancak özellikle haber ve sayfadaki yer açısından bakıldığında haber sayılarının bir yargıya varmak için yeterli olmadığı açıktır.

Akdeniz Manşet gazetesinde çıkan köşe yazılarına bakıldığında, Büyükşehir Belediyesi ile ilgili 2 olumlu, 2 olumsuz köşe yazısının olduğu tablo 11'de görülmektedir. Benzer bir dağılım Körfez gazetesinde de görülmektedir. Gazetede 2 olumlu köşe yazısına yer verilirken, 1 olumsuz köşe yazısına yer verilmiştir. Çapıcı olan bir başka bulgu, Ekspres gazetesinde çıkan köşe yazılarına yöneliktir. Gazetede Büyükşehir Belediyesi ile ilgili hiçbir olumlu köşe yazısına rastlanmazken, 3 olumsuz yazıya yer verilmiştir. Bu nedenle bu gazetenin Büyükşehir Belediyesi'ne karşıt olduğu söylenebilir. Köşe yazıları içinde gazetenin Büyükşehir Belediyesi'ne karşı tutumunun ne olduğu konusunda en net bulgu Gazete Bir'dir. Gazetede Büyükşehir Belediyesi ile ilgili olumlu herhangi bir köşe yazısına yer verilmezken, 9 olumsuz köşe yazısına yer verilmiştir. Bu bulgu, Gazete Bir'de Büyükşehir Belediyesi ile ilgili sunulan haberlerin yargısı ve sayfadaki yerlerine yönelik bulgularla (bkz tablo 10) da karşılaştırıldığında, bu gazetenin Büyükşehir Belediyesi'ne karşıt bir tutuma sahip olduğu daha net biçimde görülmektedir. Köşe yazılarına yönelik olarak yapılan değerlendirmeye göre, Akdeniz Manşet, Gazete Bir ve Akdeniz Körfez gazetelerinin belediyelere karşı tutumları net olarak saptanmış ve bu gazetelerin yanlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 11 Gazetelerdeki Köşe Yazılarının Konusu ve Yargısı

Köşe Yazısının Yargısı	Gazete Adları	Yazının konusu		Toplam
		Büyükşehir	Kepez	
Olumlu	Beyaz	5		5
	Hilal	1		1
	Körfez	2		2
	Akdeniz Manşet	2		2
	Toplam	10		10
Olumsuz	Gazete Bir	9	0	9
	Ekspres	3	0	3
	Akdeniz Gerçek	0	1	1
	Körfez	1	0	1
	Akdeniz Manşet	2	0	2
	Toplam	15	1	16

Değerlendirme ve Sonuç

Bu çalışmada Antalya'da faaliyet gösteren tüm yerel gazetelerin haber sunumları bakımından genel bir profilinin çıkarılması amaçlanmıştır ve bu amaç doğrultusunda içerik çözümlemesi tekniği uygulanmıştır. Haber sunumlarındaki tutumların ne olduğunu ortaya çıkarmak için ise içerik çözümlemesi yanında söz konusu içeriğin hangi sayfada ve o sayfanın hangi kısmında yayımlandığına da bakılmıştır. Genel olarak elde edilen bulgulara bakıldığında, seçilen haberler bakımından Antalya'da faaliyet gösteren 13 yerel gazetenin büyük ölçüde benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Bu durumu, genel gazetecilik pratikleri ve gazetelerin birer ticari işletme olarak benzer kaygılara sahip olmalarıyla açıklamak mümkündür. Dolayısıyla haber seçimleri açısından tüm dünyada olduğu gibi Antalya ölçeğinde de gazetelerin önemli bir haber atlamaları ya da yayımlamamaları söz konusu değildir.

Seçilen haberlerin yargılarına bakıldığında ise haberleri incelenen dört belediye içinden Büyükşehir ve Kepez belediyeleri ile ilgili haberlerin gazetelere göre farklı yargılarla sunulduğu ortaya çıkarılmıştır. Örneğin sundukları haberlerin yargıları bakımından Gazete Bir, Yeni Yüzyıl ve Akdeniz Manşet gazeteleri Büyükşehir belediyesine karşıt bir tutum izlerken, Kepez belediyesiyle yandaş bir tutum sergilemiştir. Diğer taraftan haberler ve özellikle köşe yazılarının yargıları açısından Beyaz gazetesi, Büyükşehir belediyesiyle yandaş bir tutum izlemiştir. Elde edilen bu bulgu, gazetelerin yanlı olduklarını tespit eden diğer çalışmalardan (KONRAD ADENAUER, 1999; Mahmudova, 2006; Acar, 2006; Acar, 2007; Özer, 2008, Eryılmaz, 2008) elde edilen bulguları desteklemiştir.

Çalışmada gazetelerin yargılarındaki farklılığının Büyükşehir ve Kepez belediyesine yönelik olmasını her iki belediyenin bağlı olduğu partiye bağlamak mümkündür. Çünkü bilindiği gibi, Büyükşehir Belediye başkanı CHP'den, Kepez Belediyesi başkanı ise AKP'den seçilmiştir. Dolayısıyla bu gazetelerin haberleri sunarken yanlı oldukları, söz konusu yanlılığın ise partizan nitelikte bir yanlılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle yerel gazetelerde görülen partizan yanlılığın nedeni, bu gazetelerin ekonomik anlamda çok güçlü bir yapıya sahip olamamaları ve gelirlerinin büyük bir kısmını reklam yerine basın ilan kurumundan alınan ilanlardan elde etmeleridir.

KAYNAKLAR

- ACAR, Dilşad Şahin (2006). Siyasal Kültür-İdeoloji-Medya Bağlamında, Ulusal Gazetelerin 2002 Genel Seçimleri Öncesi Gündem Oluşturan Siyasal Nitelikli Haberleri Üzerine Betimleyici Bir Araştırma, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli.
- ACAR, Feyza (2007). Yazılı Basında Kuş Gribi: Cumhuriyet, Zaman, Sabah ve Yeni Şafak Gazetelerindeki Kuş Gribi Haberlerinin İçerik Çözümlemesi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli.
- BAYRAKTAR, Selam (2001). Gazetelerin Magazin Sayfalarının Biçim ve İçerik Analizi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basın Yayıncılık Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- D'ALESSIO, Dave (2003). "An Experimental Examination of Reader's Perceptions of Media Bias", *Journalism & Mass Communication Quarterly*, Vol: 80, Issue: 2, Page: 282-294.
- D'ALESSIO, Dave ve ALLEN, Mike (2000). "Media Bias in Presidential Election: A-Meta Analysis", *Journal of Communication*, Vol: 50 (autumn), Page: 133-156.
- ERYILMAZ, Uğur (2008). Haber Sunumunda Tarafılık Hrant Dink Suikastı Örneği Üzerine Bir İnceleme, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli.
- GLASSER, Theodore L. (1992). *Objectivity and News Bias*, Elliot D. Cohen (Ed.), *Philosophical Issues in Journalism*, Oxford University Press, GB., s.176-183.
- HABERMAS, Jurgen (1997). *Kamusallığın Yapısal Dönüşümü*, (Çev: Tanıl Bora ve Mithat Sancar), İstanbul: İletişim Yayınları.
- HACKETT, A. Robert (2000). "Bir Paradigmanın Önemini Yitirishi Haber Medyası Çalışmalarında Yanlılık ve Nesnellik", (Çev: Ayşe İnal), Yıllık 97-98'den

- ayrı basım, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, Ankara Üniversitesi Basımevi, s.31-72.
- İNAL, M. Ayşe (1995). “Yazılı Basın Haberlerinde “Yapısal” Yanlılık Sorunu”, *Toplum ve Bilim*, Sayı 67, Güz.
- İNAL, M. Ayşe (1996). *Haberi Okumak*, İstanbul: Temuçin Yayınları.
- KARABAY, Nahide (2000). *Gazetecilik ve Haber (Kuramsal Bir Yaklaşımla)*, İzmir: Meta Basım.
- KEANE, John (1999). *Medya ve Demokrasi*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- KONRAD ADENAUER VAKFI. (1999), “Yazılı Basında 18 Nisan Genel ve Yerel Seçimleri”, <http://www.konrad.org.tr/index.php?id=220#y> Erişim: 16.12.2009.
- LAMBERTH, E. B. (1986), *Committed Journalism: An Ethic for the Profession*, Bloomington: Indiana University Press.
- MAHMUDOVA, Gülnare. (2006). *Türk Basınında Azerbaycan İmajı: Haydar Aliyev’in Ölümü Üzerine Karşılaştırmalı İçerik Analizi (Hürriyet ve Ortadoğu Gazeteleri)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- MILTON, John. (1925). *Aeropagitica. A Speech for the Liberty of Unlicenc'd Printing*, E. H. (ed.), Milton. Glasgow: Complete Poetry and Selected Prose.
- MORLEY, David. (1976), “Industrial Conflict and Mass Media”, *Sociological Review*, Vol: 24, Page: 245-268.
- ÖZER, Ömer (2008). *Liberal Basın Anlayışı: Objektif Habercilik İdeali, Haber Değerliliği ve Gazetecilik Etiği*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi İletişimBilimleri Yayınları, No: 69.
- SCHUDSON, Michael. (2003). *The Sociology of News*, W.W. Norton andCompany.

SHIFFER, Adam J. (2006), "Assesing Partisan Bias in political News: The Case(s) of Local Senate Election Coverage", Political Commnication, Vol: 23, Page: 23-39.

Ek: Gazete Analiz Çizelgesi

1. Gazete adı:

(1)Antalya (2)Beyaz (3)Bir (4)Ekspres (5)Gerçek (6)Gündem (7)Hilal
(8)Hürses (9)İleri (10)Körfez (11)Manşet (12)Son Haber (13)Yeni Yüzyıl

2. Gün

(1) Pazartesi (2) Salı (3) Çarşamba (4) Perşembe (5) Cuma (6)Cumartesi

3. Yazı konusu

(1) Büyükşehir (2)Muratpaşa (3) Konyaaltı (4) Kepez

4. Yazının türü

(1) Haber (2)Röportaj (3) Köşe yazısı

a) Köşe yazısı ise yazarının adı

b) Köşe yazısının odağı

(1) Belediye başkanının politik vb. kişiliği
(2) Belediye icraatları
(3) Belediyeyi ilgilendiren sorunlar
(4) Yolsuzluk, rüşvet vb.
(5) Diğer:.....

c) Köşe yazısının yargısı

(1) Olumlu (2) Olumsuz (3) Nötr

5. Yazının içeriği

(1) Ulaşım (2) Altyapı (3)Kültür-sanat (4) Spor
(5) Siyaset (6) Temizlik (7) Sağlık (8) İmar
(9) Hizmet (10)İmar (11)Diğer

6. Haberin çıkış kaynağı

(1) Basın bildirisini/toplantısı (2) Belediye etkinliği (3)Belediyeyi ilgilendiren bir sorun
(4) Gazeteciye açıklama (5) Açılış (6) İcraat (7) Ziyaret (8)Diğer

7. Yazının ilgili belediyeye ilişkin yargısı

(1) Olumlu (2) Olumsuz (3) Nöt

8. Haberin uzunluğu

(1) Kısa haber –100 kelimedenden az (2) Orta büyüklükte haber – 100-199 kelime
(3) Uzun haber –200 kelimedenden çok

9. Haberin gazetedeği yeri

(1) Birinci sayfa (2) İç sayfalar (3) Arka sayfa

10. Haberin sayfadaki yeri

- (1) Manşet (2) Diğer

11. Haberin kaynağı (muhabir)

- (1) Kendi muhabiri (2) Ajans haberi (3) Kaynağı belirsiz (4) Diğer:.....

12. Haberde atf yapılan kaynak kişi sayısı

- (1) Tek kaynak (2) İki kaynak (3) Üç ve üzeri kaynak (4) Kaynak yok

13. Haberde kullanılan ana kaynak

- (1) Mustafa Akaydın (Belediye başkanı) (2) Süleyman Evcilmen (Muratpaşa)
(3) Muhittin Böcek (Konyaaltı) (4) Hakan Tütüncü (Kepez)
(5) Ömer Melli (CHP İl Başkanı) (6) Hüseyin Samani (AKP İl Başkanı)

14. Haberde kullanılan diğer kaynaklar

- (1) Mustafa Akaydın (Belediye başkanı) (2) Süleyman Evcilmen (Muratpaşa)
(3) Muhittin Böcek (Konyaaltı) (4) Hakan Tütüncü (Kepez)
(5) Ömer Melli (CHP İl Başkanı) (6) Hüseyin Samani (AKP İl Başkanı)

15. Haber başlığı türü

- (1) Betimleyici (2) Alıntı başlık (3) Yorum başlık

16. Başlığın yargısı

- (1) Olumlu (2) Olumsuz (3) Nötr